

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Теорія та історія соціології

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологічне забезпечення управлінських процесів»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2023/2024
Семестр 1, 2
Кількість кредитів ECTS 5, 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік, іспит

Викладачі: Марина СОБОЛЕВСЬКА, Тетяна ЧЕРВІНСЬКА, Євгенія МОРОЗ

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КНІВ – 2023

Розробники:

Марина СОБОЛЕВСЬКА - д.соц.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології,
Тетяна ЧЕРВІНСЬКА - к.соц.н., доц., доц. кафедри теорії та історії соціології,
Євгенія МОРОЗ - к.соц.н. доц. кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

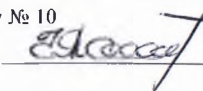
Зав. кафедри теорії та історії соціології

 Володимир СУДАКОВ

Протокол № 19 від «28» серпня 2023 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2023 року № 10

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – з опорою на історичні документи та твори представників соціологічної думки сформувати знання студентства про історію розвитку ідей, аналіз суспільства різних епох у соціології XIX та початку XX століття.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Вміти працювати з науковою літературою та першоджерелами

3. Аногація навчальної дисципліни: у дисципліні представлені теоретичні уявлення про суспільство, які передували виникненню соціології як науки, а також ідеї, дискусії, соціологічні школи, напрямки та концепції класичної соціології XIX-початку XX століття.

4. Завдання (навчальні цілі): Надання знань з основних ідей, дискусій, соціологічних шкіл, напрямків та концепцій класичної соціології XIX - початку століття. Дисципліна також спрямована на формування професійних навичок ідентифікації тенденцій розвитку соціологічної думки в Україні, історико-соціологічного огляду генези та розвитку соціологічних уявлень з оцінкою впливу на них онтологічних та гносеологічних обставин розвитку науки в Україні, а також в контексті порівняння етапів розвитку соціології в Україні з відповідними етапами становлення світової соціології. Професійній самореалізації та дотримання етичних норм у майбутньому сприятиме вивчення кодексу професійної етики соціолога. Крім того, навички критичного мислення, аргументації власних думок в межах групової дискусії, аналізу першоджерел є корисними як у подальшому навчанні, так і в професійній самореалізації.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність оперувати базовим категоріально- понятійним апаратом соціології (СК01)
- Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій (СК02)

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)				
Код	Результат навчання	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1.1	Знати основні етапи розвитку теоретичного соціологічного знання	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	10
1.2	Знати специфіку класичного етапу становлення соціології та її основних представників	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	20
2.1	Вміти працювати з бібліографією та першоджерелами	семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	15
2.2	Вміти аналізувати, узагальнювати, робити порівняльну характеристику персоналій, ідей та епох	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	15
2.3	Вміти застосовувати поняття та положення соціологічних теорій XIX-початку XX століття для аналізу сучасного суспільства	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	25
2.4	Ідентифікувати основні проблеми та специфіку становлення новітньої української соціологічної думки	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Тест, робота на семінарських заняттях	15

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3
Програмні результати навчання (назва)					
Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності (ПРН01)	+	+		+	+
Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми (ПРН02)	+	+	+	+	+
Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі (ПРН03)		+		+	+
Застосовувати теоретичні підходи та методологію аналізу до діагностики та вирішення організаційних та регіональних проблем (ПРН14)				+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання

1 семестр:

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН2.3 – **50/30 балів**
2. Виконання тестових завдань: РН1.1, РН1.2, РН2.2, РН2.3 – **50/30 балів** (5 робіт по 10 максимальних або 6 мінімальних бали за кожно)

2 семестр:

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН2.3, РН2.4. – **30/18 балів**
2. виконання тестових завдань: РН1.1, РН1.2, РН2.2 – **30/18 балів** (3 роботи по 10 максимальних або 6 мінімальних балів за кожно)

- підсумкове оцінювання (1 семестр): залік;

- підсумкове оцінювання (2 семестр): письмовий іспит, РН1.1, РН1.2, РН2.2 (білет містить тестові завдання у вигляді закритих питань одиничного та множинного вибору) – 40 балів (правильний варіант відповіді оцінюється у 0,5 балу). Мінімальний бал успішного складання (отримання загальної позитивної оцінки) іспиту – 24 бали.

- умови допуску до підсумкового іспиту: студент не допускається до іспиту, якщо за семестр він набрав менш ніж **36 балів**. Такий студент допускається до іспиту за умови успішного написання тесту-допуску за матеріалами семестру .

7.2 Організація оцінювання:

1 семестр

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях протягом семестру з тем 1 – 6.
2. Тестові завдання з теми 1.
3. Тестові завдання з теми 2-3.
4. Тестові завдання з теми 4.
5. Тестові завдання з теми 5.
6. Тестові завдання з теми 6.

2 семестр

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях протягом семестру з тем 1-11.
2. Тестові завдання з тем 1-2.
3. Тестові завдання з тем 3-4.
4. Тестові завдання з тем 5-11.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59
Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять
1 семестр

Номер і назва теми	Кількість годин			
	лекції	семінари	самостійна робота	
1. Протосоціологічне знання. Виникнення та розвиток соціології у XIX ст.				
1	Історія соціології як наука. Основні етапи і напрямки розвитку знань про людину та суспільство.	6	10	12
2	Виникнення і розвиток соціології у XIX ст. Соціологічна концепція О.Конта	4	6	12
3	Соціологічний натуралізм	4	6	12
2. Соціологічна думка в Європі наприкінці XIX ст.				
4	Історичний матеріалізм К.Маркса та Ф.Енгельса як теорія суспільства	6	8	18
5	Психологічний напрям у соціології XIX ст.	4	6	12
6	Німецька формальна соціологія	4	6	14
Всього		28	42	80

Загальний обсяг 150 год., в тому числі:

Лекцій – 28 год.

Семінари – 42 год.

Самостійна робота – 80 год.

2 семестр

Номер і назва теми	Кількість годин			
	лекції	семінари	Самостійна робота	
1. Соціологічна думка кінця XIX-початку XX ст.				
1	Соціологія Е.Дюркгейма	6	6	6
2	Соціологія М.Вебера	6	6	6
3	Соціологія В.Парето	2	2	4
4	Чиказька соціологічна школа	4	4	6
2. Соціологічна думка в Україні				
5	Соціокультурні та загальногуманітарні засади розвитку соціологічної думки в Україні	2	2	4
6	Персоналії та напрямки розвитку соціологічної думки в Україні у XIX ст.	2	2	6
7	Соціологічна концепція Михайла Грушевського	-	2	4
8	Соціологія політики В'ячеслава Липинського	2	2	6
9	Соціологічна система Микити Шаповала	2	2	6
10	Соціологія в Радянській Україні.	2	-	6
11	Соціологія в незалежній Україні: сучасний стан та перспективи	2	2	6
Всього		30	30	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 30 год.

Семінари – 30 год.

Самостійна робота – 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки / Пер.з фр. Г.Філіпчука. - К.: Юніверс, 2004.
2. Батаєва, К., Бурлачук, В., Степаненко, В. Історія української соціології: навчальний посібник, Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018 – с.5-236, 281-390.
3. Гансова Е.А. Соціологічні школи та напрямки в Україні наприкінці XIX- початку XX століть (Соціологія в Україні чи українська соціологія?): Навч. посібник / Одеський держ. ун-т ім. І.І.Мечникова. – О.: Астропринт, 2000. – 64с.
4. Гуменюк Л.Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. – Т.1,2. – Львів: ЛьвДУВС, 2019.
5. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології: від Античності до початку XX ст. - К.: Либідь, 1993. – С.38-56, 88-99, 148-242, 261-323.
6. Кодекс професійної етики соціолога. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://sociology.od.ua/kodeks-profesijnoi-etiki-sociologa/>
7. Мороз Є. Методичні та концептуальні аспекти викладання дисципліни «Історія соціології в Україні». Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2019. №1-2. (40-41), 101-110.
8. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології. Київ: Наукова думка, 1995.
9. Соціологічна думка України: Навч. посібник / М.В.Захарченко, Б.В.Ф.Бурлачук, М.О.Молчанов та ін. - К.: Заповіт, 1996. - с. 10-33, 198-214.
10. Coser, Lewis (1977) Masters of Sociological Thought: Ideas in Historical and Social Context. 2nd Edition. New York: Harcourt Brace Jovanovich.

Додаткова:

1. Вебер М. Господарство і суспільство. Нариси соціології розуміння. Пер. з нім. – Київ: Видавничий дім «Всесвіт», 2012
2. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://litopys.org.ua/weber/wbr.htm>
3. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика /Пер з нім.– К.: Основи, 1998. – С.104-172, 338-354, 397-436.
4. Грушевський М.С. Початки громадянства : (генетична соціологія) / М. Грушевський; Institut Sociologique Ukrainien. – [Відень]: [Укр. Соціол. Ін-т], 1921. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://hrushkevsky.nbu.gov.ua/item/0000007>. С.21-27.
5. Гоббс Т. Левіафан, або суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної/ Пер. з англ. – К.: Дух і Літера, 2000. – С.150-197.
6. Дюркгам Е. Самогубство. Соціологічне дослідження – /Пер.з фр. – К.: Основи, 1998. – С.152-344.
7. Зіммель Г. Філософія грошей. – К.: Промінь, 2010.
8. Кашуба М. Ідеї соціалізму у творчості Івана Франка: європейський вимір. – Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2020 - №2 – С.29-42.
9. Кістяківський Б. Проблема і завдання соціально-наукового пізнання // Вибране / пер. з рос. Л. Г. Малішевської, упоряд., передм. і прим. Л. П. Депенчук. – К. : Абрис, 1996. – С. 3–30. – (Українські мислителі).
10. Куліш П. Хутірська філософія і відділена од світу поезія // Хроніка'2000. – 1993. –№ 1–2 (3–4). – с. 83–86; 1993. – № 3–4 (5–6). – с.104–127; 1993.–№ 5(7). – с.70–80.
11. Лебон Г. Психологія людських спільнот. Пер.з франц. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. - 228 с.
12. Липинський В. Листи до братів хліборобів: (фрагменти) // Хроніка'2000. – 1993. – № 3-4 (5-6). – С. 158-191.
13. Лобанова А., Петрухін С. Соціологічні ідеї Микити Шаповала: історична репрезентація. – Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2020 - №2 – С.90-101.
14. Маркс К. Вступ /з економічних рукописів 1857-1858рр.//Маркс К., Енгельс Ф. Твори, т.12.
15. Маркс К. До критики політичної економії /вид. 2-ге. – Харків: Державне видавництво України, 1926.

16. Маркс К. Злиденність філософії: Відповідь на «Філософію злиднів» Прудона / Пер. з фр. і нім. – Б.м.: Партвидав «Пролетар», 1932.
17. Маркс К., Енгельс Ф. Маніфест комуністичної партії. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://commons.com.ua/uk/manifest-komunistichnoyi-partiyi/>
18. Маркс К., Енгельс Ф. Критика Готської програми / Пер. з нім. – Б.м.: Партвидав «Пролетар», 1933.
19. Руссо Ж.Ж. Про суспільну угоду, або принципи політичного права. – К., 2001. – 349 с
20. Степаненко В., Рибшун О. Українська соціологія: суспільно-історичний та ідеологічний контексти розвитку // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2009. - №2. – С.67-95.
21. Статут Соціологічної Асоціації України // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 1998. - № 1-2. - С. 258-268.
22. Танчер В. Соціологічна думка України на тлі світової соціології // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 1998. - №1-2. – С.18-26.
23. Тьоніс Ф. Спільнота та суспільство. Основні поняття чистої соціології. - Київ : Дух і літера, 2005. - 262 с.
24. Франко І. Що таке поступ? // Зібрання творів у 50 т. Том 45. - Київ: Наукова думка. – 1986. - 300 – 348.
25. Burgess, Ernest. The Growth of the City: An Introduction to a Research Project. URL: <https://urbanismouno.files.wordpress.com/2014/01/2-15-ernest-burgess-the-growth-of-the-city.pdf>
26. Durkheim, Emile (1982). The Rules of Sociological Method. New York: The Free Press.
27. Durkheim Emile (1960) The Division of Labour in Society. The Free Press.
28. Park R.E. Human migration and the marginal man // The American Journal of Sociology. Chicago, 1928. Vol. 33. № 6. – P. 881-893
29. Park, Robert, Burgess, Ernest (1921) Introduction to the science of sociology. The University of Chicago Press.
30. Stonequist E. V. The Problem of The Marginal Man// The American Journal of Sociology. Chicago, 1935– Vol. 41. – №1. – P.1-12.
31. Szacki, Jerzy (1979). History of sociological thought. – Westport, Conn.: Greenwood Press.
32. Wirth, Louis. Urbanism as a Way of Life. URL: <https://www.sjsu.edu/people/saul.cohn/courses/city/s0/27681191Wirth.pdf>

Додаткові ресурси:

Система дистанційного навчання факультету соціології moodle, в якій розміщені відеозаписи та презентації лекцій, завдання та матеріали для підготовки до семінарських занять, завдання для самостійної роботи та тести
<https://sociology.elearningacademy.site/course/view.php?id=67> (ТІС 1 семестр)
<https://sociology.elearningacademy.site/course/view.php?id=83> (ТІС 2 семестр)